

Eesti Kohtunike Ühing

Riigikogu õiguskomisjon

Teie 07.04.2026
Meie 21.04.2026

Eesti Kohtunike Ühingu arvamus

Eesti Kohtunike Ühing (EKOÜ) tänab Riigikogu võimaluse eest esitada arvamus tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja võlaõigusseaduse muutmise seaduse (vaigistushagi eest kaitsmise direktiivi ülevõtmine) eelnõu 865 SE kohta.

1. EKOÜ mõistab vajadust võtta siseriiklikus õiguses üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1069, kuid meie hinnangul näeb direktiiv liikmesriigile ette kohustuse kehtestada meetmed üksnes piiriüleste vaidluse kohta. Olukorras, kus eelnõuga soovitakse analoogilisi meetmeid kehtestada ka siseriiklike vaidluste puhul, toob see kaasa märkimisväärse kohtute töökoormuse suurenemise. Kohtute töökoormuse suurendamisel tuleb eelnõu vastuvõtmisel tagada kohtutele täiendavad rahalised vahendid või täiendavate kohtunike ametisse võtmine.

Olukorras, kus seda ette ei nähta, tuleb kaaluda, kas esinevad mõjuvad argumendid siseriikliku regulatsiooni muutmiseks. Eelnõu seletuskirjas on vastupidiselt hoopis mõõndud, et Eestis ei ole tõendeid ega teateid ajakirjanike või muude isikute vastu suunatud süstemaatiliste pahatahtlike strateegiliste hagide esitamise kohta. Eelnõu seletuskirjas puuduvad peale üldsõnalise viite võrdsele kohtlemisele sisulised põhjendused selle kohta, miks on vaja siseriiklikku regulatsiooni muuta.

2. Kohtute olulise töökoormuse suurendamise toob kaasa ka eelnõus paljude määratlemata õigusmõistete kasutamine, mis ei ole kooskõlas kehtiva Võlaõigusseaduse regulatsiooniga. Eelnõu seletuskirjas endas on mõõndud, et vaigistushagi ei ole alati lihtsasti eristatav mittevaralise kahju hüvitamiseks esitatud hagidest.

Kohtute töökoormust suurendavad muuhulgas trahviotsuse sisseviimine ning menetluskulude tagatise ja menetluskulude regulatsiooniga seonduvad muudatused.

Materiaalõiguslikkus mõttes lisatakse uus nõude liik ehk avalikus arutelus osalemisest tulenevalt algatatud kuritarvitusliku kohtumenetlusega kahju tekitamisest tulenev hagi, mida direktiiv otseselt ette ei näe.

Kui kõik eeltoodud täiendavad kohustused kaasneksid kohtutele üksnes piiriüleste vaidluste puhul, ei pruugiks see kaasa tuua kohtute töökoormuse olulist suurendamist, kuid eelnõus planeeritud viisil on koormuse suurenemine märkimisväärne. Seejuures ei ole analüüsitud, miks ei ole siseriiklike vaidluste puhul piisav seni kehtiv Võlaõigusseadusest tulenev regulatsioon.

3. EKOÜ peab kohtute töökoormuse suurendamisel eriti problemaatiliseks TsMS § 406⁴ lõikeid 2 ja 3, mille alusel peaks kohtud hakkama koostama eraldi kuritarvituslike menetluste tuvastamise määrusi, kuigi selliste määruste koostamise vajadust direktiivist ei tulene.

EKoÜ hinnangul oleks direktiivist tulenevate eesmärkide saavutamiseks piisav see, kui kohus tuvastaks antud küsimuse lõpplahendis ja kohaldaks sellest tulenevaid vajalikke tagajärgi.

Eelnõu seletuskirjas puudub põhjendus, miks on vajalik eraldiseisva tuvastamismääruse koostamine koos võimalusega määrust vaidlustada. Ka ei ole võimalik eelnõust ega selle seletuskirjast järeldada, millises menetlusstaadiumis peaks kohus vastava määruse koostama ning kas või kuidas peaks sellele järgnevalt toimuva vaidluse sisuline lahendamine. EKoÜ teeb ettepaneku loobuda antud sätte sisseviimisest.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Uritam

Eesti Kohtunike Ühingu esimees